

Sygn. akt III AUa 2030/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski (spr.)
Sędziowie:	SSA Michał Bober SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2013 r. w Gdańsku

sprawy Z. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość renty rodzinnej

na skutek apelacji Z. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 października 2012 r., sygn. akt VII U 1059/12

I. uchyla zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w części dotyczącej okresu od dnia 7 maja 1945r. do 19 listopada 1945 r. i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu;

II. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku na rzecz radcy prawnego S. C. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem zwrotu nieopłaconych kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 2030/12

UZASADNIENIE

Ubezpieczony Z. P. odwołał się od decyzji pozwanego organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 22.02.2012 r. o przeliczeniu od dnia 01.07.2011 r. Do ustalenia wysokości renty jako przysługiwała osobie zmarłej pozwany uwzględnił 38 lat i 8 miesięcy okresów składkowych.

Kwestionując powyższą decyzję ubezpieczony domagał się uwzględnienia pobytu jego ojca w niewoli angielskiej, co nastąpiło w związku ze służbą w armii niemieckiej.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że brak jest podstaw do uwzględnienia okresu od 07.05.1945 r. do 19.11.1945 r. z tytułu pozostawania w niewoli angielskiej. Okres taki nie został wymieniony w przepisach ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wyrokiem z dnia 02.10.2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Ubezpieczony jest uprawniony do renty rodzinnej po zmarłym ojcu E. P..

W dniu 11.07.2011 r. ubezpieczony złożył wniosek o doliczenie do stażu pracy okresu służby wojskowej zmarłego ojca w okresie od 1943 r. do 1945r., a następnie w dniu 30.08.2011 r. rozszerzył wniosek o zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu niewoli angielskiej, jako następstwo służby w niemieckim wojsku.

Sąd Okręgowy stwierdził, że E. P. od 07.05.1945 r. do 19.11.1945 r. przebywał w niewoli angielskiej.

Decyzją z dnia 22.02.2012 r. pozwany przeliczył ubezpieczonemu rentę rodzinną po zmarłym ojcu. Do ustalenia wysokości renty przyjęto dotychczasową podstawę jej wymiaru, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 153,71%. Do ustalenia wysokości renty uwzględniono 38 lat i 8 miesięcy okresów składkowych.

Pozwany nie uwzględnił do stażu ubezpieczeniowego okresu od 07.05.1945 r. do 19.11.1945 r.

Sąd Okręgowy zważył, że powyższy stan faktyczny był bezsporny oraz wynika z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych, niekwestionowanych przez żadną ze stron postępowania.

Zgodnie art. 114. ust 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Sąd Okręgowy podał treść art. 5 ust. 1, art. 6, art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i zważył, że z powołanych przepisów wynika, iż brak jest możliwości uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego okresu pozostawania w niewoli angielskiej, nie jest to bowiem ani okres składkowy ani nieskładkowy w rozumieniu przepisów w/w ustawy.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł ubezpieczony Z. P., który zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego domagał się jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Ubezpieczony twierdził, że służba w wojsku niemieckim w ciągłości z niewolą angielską w mundurze niemieckim są nierozdzielalne. Ubezpieczony wskazał, że według art. 8 „ustawy podstawowej”: „Przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe”.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

W postępowaniu odwoławczym od decyzji organu rentowego zakres przedmiotu zaskarżenia wyznacza treść decyzji.

W niniejszej sprawie zaskarżoną decyzję wydano na skutek wniosku ubezpieczonego z dnia 11.07.2011 r. Należy zatem podkreślić, że we wniosku z dnia 11.07.2011 r. (k. 358 akt pozwanego) ubezpieczony zażądał doliczenia do stażu pracy okresu służby wojskowej ojca w okresie od 1943 do 1945 r. Ubezpieczony nie zgłosił w tym wniosku żądania uwzględnienia pobytu w niewoli angielskiej. Dopiero w piśmie z dnia 26.08.2011 r. ubezpieczony zawarł wniosek o zaliczenie niewoli angielskiej (k. 380 akt pozwanego).

W aktach rentowych znajduje się książeczka wojskowa E. (...) wydana w dniu 25.11.1949 r., w której odnotowano: „16.XI.42. armia niemiecka 42 pułk artylerii lekkiej 4 bateria. kanonier. 20.XI.43 649 bat. obrony wybrzeża 4 bateria – kucharz. 7.V.45. niewola angielska. 19.XI.45 uwolniony z niewoli. powrót”.

Pozwany organ rentowy z powołaniem się na umowę międzynarodową z dnia 09.10.1975 r. zwrócił się do odpowiednika instytucji niemieckiej o potwierdzenie wykazanych okresów ubezpieczenia i okresów z nimi zrównanych, przy czym organ rentowy wskazał, że konieczność potwierdzenia dotyczy jedynie okresu od 16.11.1942 r. do 06.05.1945 r., jako okresu służby wojskowej w armii niemieckiej.

W odpowiedzi na powyższe pismo niemiecki organ rentowy podał, że E. P. (P.) od 17.10.1942 r. do 08.01.1944 r. był żołnierzem niemieckim i okres ten przed 01.01.1991 r. zrównany jest z okresem ubezpieczenia według przepisów prawa niemieckiego.

Pozwany organ rentowy zaskarżoną decyzją przeliczył ubezpieczonemu wysokość renty rodzinnej z uwzględnieniem jako okresu składkowego okresu odbywania przez E. P. służby w armii niemieckiej od dnia 16.11.1942 r. do 06.05.1945 r., co wynika z raportu ustalenia uprawnień do świadczenia (k. 45 akt rentowych, lik II).

W załączniku do decyzji z dnia 22.02.2012 r. pozwany wyjaśnił, że nie doliczono do stażu pracy okresu pobytu ojca ubezpieczonego w niewoli angielskiej, gdyż okres ten nie jest wymieniony w przepisach ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, jako okres składkowy, nieskładkowy lub uzupełniający. Tym samym należało przyjąć, że zaskarżona decyzja załatwiała nie tylko wniosek ubezpieczonego z dnia 11.07.2011 r., ale również z dnia 26.08.2011 r.

Pozwany nie uwzględnił do stażu zmarłego okresu od 07.05.1945 r. do 18.11.1945 r., który według wpisu w książeczce wojskowej może sugerować przebywanie w niewoli, w obozie angielskim.

Według art. 4 ust. 2 umowy z dnia 09.10.1975 r. między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym (Dz. U. z 1976 r., nr 16, poz. 101 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu renty powinien uwzględnić według obowiązujących go przepisów okresy ubezpieczenia, okresy zatrudnienia oraz okresy z nimi zrównane w drugim Państwie w taki sposób, jak gdyby zaistniały na terytorium pierwszego Państwa.

Powyższe oznacza, że o ile E. P. przebywał w niewoli angielskiej na terytorium Państwa niemieckiego (jako żołnierz armii niemieckiej) to konieczne było ustalenie, czy okres od 07.05.1945 r. do 19.11.1945 r. jest okresem ubezpieczenia lub okresem z nim zrównanym według niemieckich przepisów prawa.

Takiego jednak ustalenia nie poczynił pozwany organ rentowy, co doprowadziło do przedwczesnego wydania decyzji w zakresie objętym wnioskiem z dnia 26.08.2011 r.

Błędnie też organ rentowy (jak i Sąd Okręgowy) ograniczył się jedynie do oceny, czy sporny okres został wymieniony przez przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż należało to cenić także przez pryzmat uregulowań zawartych w postanowieniach wskazanej wyżej umowy międzynarodowej oraz przy zastosowaniu tam określonego trybu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy rzeczą organu rentowego będzie zwrócenie się do niemieckiego organu rentowego o wyjaśnienie, czy zmarły E. P. był w niewoli angielskiej, gdzie i w jakim okresie i czy według prawa niemieckiego (na które powołał się ubezpieczony) okres ten jest zrównany z okresem pracy (ubezpieczenia).

Dopiero powyższe ustalenie może doprowadzić do wydania w sprawie właściwej decyzji.

Z powyższych względów – na podstawie art. 477^{14a} w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. – Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w części dotyczącej okresu od dnia 07.05.1945 r. do 19.11.1945 r. i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym Sąd Apelacyjny postanowił na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2, § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.